

Міністерство освіти і науки України
Національний Університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет охорони здоров'я, соціальної роботи та психології
Кафедра Школа соціальної роботи В. І. Полтавця

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь - бакалавр

на тему: **«ДІЯЛЬНІСТЬ ЖІНОЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
УМОВАХ ГУМАНІТАРНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ»**

Виконала: студентка 4-го року
навчання, Спеціальності 231
Соціальна робота
Зборовець Дарина Вадимівна
Наукова керівниця Ростовська Т.В.,
старша викладачка

Рецензент
Романова Н.Ф., доцентка
Кваліфікаційна робота захищена з
оцінкою «__»
Секретар ЕК
«____»_____2025 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.	7
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЖІНОЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПІД ЧАС ГУМАНІТАРНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ	7
1.1. Поняття гуманітарної кризи та її вплив на жінок.....	7
1.2. Жіночі громадські організації як суб’єкти реагування на гуманітарні виклики	10
1.3. Феміністичні цінності як основа діяльності ЖГО в умовах гуманітарної кризи	15
РОЗДІЛ 2.	22
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.	22
2.1 Час та місце проведення дослідження	22
2.2 Етапи проведення дослідження	23
2.3 Процедура проведення дослідження.....	24
2.4. Методи та інструменти дослідження	25
2.5 Характеристика вибірки дослідження	26
2.6. Етичні засади, труднощі та обмеження дослідження	28
2.7 Концептуалізація та операціоналізація понять.....	28
РОЗДІЛ 3.	30
НАПРЯМИ РОБОТИ ТА ВИКЛИКИ ЖГО В УМОВАХ ГУМАНІТАРНОЇ КРИЗИ, ВПЛИВ ФЕМІНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ НА ЇХНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ .	30
3.1. Напрями роботи ЖГО під час гуманітарної кризи.....	30
3.2. Виклики, з якими зіштовхуються ЖГО під час кризи	33
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
ДОДАТКИ.....	48

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БФ — благодійний фонд

БО — благодійна організація

ВПО — внутрішньо-переміщені особи

ГО — громадська організація

ГЗН — гендерно зумовлене насильство

СНПК — сексуальне насильство пов'язане з конфліктом

ОСНА — United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
(Управління ООН з координації гуманітарних справ)

UN Women — United Nations Women

ЖГО — жіночі громадські організації

ВСТУП

Гуманітарна криза, спричинена повномасштабною російською агресією проти України, створила численні виклики для українського суспільства. Вона належить до криз, які загрожують здоров'ю, безпеці та добробуту великої кількості людей, що призводить до значних змін: переміщення, втрати життя та руйнування життєво важливих послуг (ОСНА, 2024). За статистичними даними ОСНА (2024), в поточних умовах в Україні близько 14.6 мільйонів людей потребують гуманітарної допомоги, з яких 3.67 мільйони є внутрішньо переміщеними особами, а 6.2 мільйона стали біженцями в європейських країнах. Ескалація атак у східних та південних регіонах призвела до значних жертв серед цивільного населення та пошкоджень інфраструктури.

Серед численних соціальних груп, що постраждали від війни, особливо вразливими є жінки. Звіт UN Women за період січень – червень 2023 року підкреслює вплив гуманітарної кризи в Україні, акцентуючи увагу на серйозних викликах, з якими стикаються жінки та дівчата. За даними звіту, станом на травень 2023 року жінки становлять 61% переміщеного населення, а з 17,5 мільйонів людей, які потребують допомоги, 56% складають жінки та дівчата. Жіночі громадські організації (надалі ЖГО) відіграли ключову роль у реагуванні на ці потреби, надаючи такі послуги, як забезпечення продуктами харчування, гігієнічними наборами, юридичною допомогою та перенаправленням до служб захисту. Ця діяльність є особливо важливою для підтримки вразливих груп серед жінок. (UN Women, 2023).

Значення ЖГО не обмежується лише локальними ініціативами. Їхня діяльність є важливим елементом забезпечення соціальної резильєнтності на національному рівні. Однак існує потреба у висвітленні їхнього внеску, напрямів та викликів для більш повного розуміння ролі в кризовий час та подальшого розвитку жіночих громадських організацій, зміцнення їхньої стійкості.

Отже, **актуальність** цього дослідження зумовлена необхідністю ґрунтовного огляду та висвітлення діяльності ЖГО в умовах гуманітарної кризи, спричиненої повномасштабною війною в Україні.

Протягом останніх п'яти років вітчизняні та міжнародні дослідники активно вивчають гендерно чутливий підхід, зокрема через призму феміністичної соціальної роботи це описано в українській літературі (Коляда, 2024; Харечко, 2017; Ярошенко & Семигіна, 2019, 2023, 2024; Семигіна & Ярошенко, 2019), потреби та бар'єри молодих жінок у воєнному контексті присутні у міжнародних звітах (ООН Жінки, 2022, 2024, 2025; ОСНА Situation Report, 2024; UN Women, 2023).

Окремо діяльність ЖГО висвітлено в західних дослідженнях та літературі (Bozkur & Yetim, 2024; Hibbs, 2022; Sarkar & Dāsagupta, 2024; Beloskar et al., 2024; Lokot & Wake, 2023; Paradkar et al., 2024).

Для того аби зрозуміти якими феміністичними цінностями керуються в своїй роботі ЖГО та як гуманітарна криза впливає на їх діяльність, варто предметно досліджувати діяльність ЖГО.

Мета дослідження полягає в тому, щоб висвітлити діяльність ЖГО в умовах гуманітарної кризи в Україні.

Досягнення окресленої мети передбачає виконання наступних **завдань**:

- Розкрити теоретичні засади діяльності ЖГО під час гуманітарних криз.
- Висвітлити напрями роботи ЖГО в Україні під час гуманітарної кризи.
- Описати основні виклики, з якими стикаються ЖГО в процесі надання допомоги.
- Висвітлити феміністичні цінності як основу діяльності ЖГО

Об'єктом дослідження є діяльність ЖГО в умовах гуманітарної кризи в Україні.

Предметом дослідження є напрями діяльності ЖГО, виклики та феміністичні цінності в основі їхньої діяльності в умовах гуманітарної кризи в Україні.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЖІНОЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПІД ЧАС ГУМАНІТАРНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

1.1. Поняття гуманітарної кризи та її вплив на жінок

Поняття гуманітарної кризи використовується в різних сферах — міжнародному праві, соціології, соціальній роботі, конфліктології, безпекових студіях, гуманітарній практиці — і може мати різні акценти в залежності від контексту. У загальному розумінні, гуманітарна криза — це ситуація, що створює критичну загрозу для життя, здоров'я, безпеки або добробуту значної кількості людей та потребує негайного реагування з боку держави, гуманітарних організацій або міжнародної спільноти (Aall & Snodderly, 2021).

У документах Управління ООН з координації гуманітарних справ (ОСНА) гуманітарна криза визначається як надзвичайна ситуація, у якій рівень людських потреб внаслідок кризи перевищує можливості національної системи реагування, що зумовлює необхідність зовнішньої гуманітарної допомоги (ОСНА, 2024). Ключовими характеристиками таких криз є масові переміщення населення, руйнування критичної інфраструктури, дефіцит життєво необхідних ресурсів, зростання рівня бідності та смертності, а також підвищена вразливість окремих соціальних груп, зокрема жінок, дітей, людей з інвалідністю та літніх людей.

У науковій літературі гуманітарні кризи також класифікуються за походженням, масштабом та тривалістю. Так, Saja та ін. (2018) виокремлюють природні (повені, землетруси, урагани), техногенні (аварії, екологічні катастрофи), соціально-політичні (збройні конфлікти, терористичні акти) та комплексні (поєднання кількох факторів) кризи. Крім того, розрізняють кризи раптового типу та ті, що мають поступовий характер загострення. У цьому контексті ситуація в Україні з 2022 року є прикладом масштабної комплексної

гуманітарної кризи, зумовленої збройною агресією, руйнуванням інфраструктури, масовим переселенням населення та поглибленням соціально-економічної нестабільності (Dzhus & Golovach, 2023).

Гуманітарні кризи також аналізуються крізь призму гендерної нерівності, яка суттєво посилюється в умовах воєнних дій. У матеріалах UNICEF (2023) гуманітарна криза розглядається як середовище, у якому різко зростає вразливість жінок і дівчат через руйнування соціальних інститутів, загрозу гендерно зумовленого насильства, втрату доступу до медичних та правових послуг. Відповідно, важливо включати гендерно чутливий підхід до аналізу та реагування на гуманітарні виклики.

Таким чином, сучасне трактування гуманітарної кризи охоплює не лише об'єктивні загрози для виживання, а й ширший спектр соціальних, правових та культурних чинників, які визначають ступінь вразливості різних груп населення.

У контексті повномасштабної війни в Україні гуманітарна криза набула значно більшого масштабу. За даними Управління ООН з координації гуманітарних справ (ОСНА, 2024), станом на початок 2024 року 14,6 мільйона людей в Україні потребують гуманітарної допомоги, з яких 3,67 мільйона — це внутрішньо переміщені особи, а понад 6,2 мільйона стали біженцями в інших країнах. Особливо гостро постає проблема доступу до медичних послуг, житла, харчування, безпеки та психологічної підтримки.

Як зазначають Dzhus і Golovach (2023), лише протягом перших трьох місяців повномасштабного вторгнення росії було пошкоджено понад 600 медичних установ, зруйновано понад 100 лікарень, вбито 12 медичних працівників, а ще 1658 — змушені були змінити місце роботи. Це ускладнило доступ до базової медичної допомоги, особливо в регіонах активних бойових дій. У цих умовах гуманітарна криза в Україні охоплює як матеріальні потреби, так і психологічні, соціальні та гендерні виміри.

Гендерний аспект гуманітарної кризи в Україні є надзвичайно важливим. Жінки стають однією з найбільш вразливих груп населення до наслідків гуманітарної кризи. Звіт UN Women (2023) вказує, що з 17,5 мільйона людей, які

потребують гуманітарної допомоги, 56% — це жінки та дівчата. Серед внутрішньо переміщених осіб частка жінок становить 61%.

Особливої уваги заслуговує становище літніх жінок, які часто залишаються поза фокусом гуманітарних програм. Rushwan et al. (2024) провели вторинний аналіз даних про домашнє насильство серед жінок віком 60+ у зонах бойових дій в Україні. Виявилось, що 60% жінок цієї вікової категорії стали постраждалими від домашнього насильства. Це вказує на структурні проблеми в суспільстві, зокрема гендерну нерівність, економічну залежність літніх жінок і обмежений доступ до соціальних та психологічних послуг.

Гуманітарна криза також впливає на молодих жінок та дівчат. Згідно з дослідженням Марценюк та ін. (2023), молоді жінки стикаються з низкою проблем, серед яких обмежений доступ до репродуктивної та сексуальної освіти, порушень права на безпечне середовище, гігієну, охорону здоров'я та захист від насильства. У період війни зросла кількість випадків гендерно зумовленого насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного із військовими діями. У дослідженні зафіксовані випадки сексуального насильства щодо жінок і дівчат, вчинених як російськими військовими, так і цивільними особами, що свідчить про критичний рівень загроз для жінок у зонах бойових дій, а також на окупованих росією територіях.

Крім того, війна вплинула на психічне здоров'я жінок. Систематичні обстріли, втрата близьких, переселення, соціальна ізоляція, втрата економічної незалежності — все це призводить до зростання випадків депресій, тривожних розладів і ПТСР (UN Women, 2023). Проте надання психосоціальної допомоги залишається фрагментарним, особливо в сільських регіонах і для ВПО. Лише частина гуманітарних програм охоплює гендерно орієнтовану підтримку, і це створює потребу в системному підході до захисту жінок у кризових умовах.

Гуманітарна криза також поглиблює структурну нерівність. У багатьох випадках жінки не мають доступу до рішень, що стосуються розподілу ресурсів, безпеки або відновлення після війни. Як зазначає Aall і Snodderly (2021), у контексті складних гуманітарних ситуацій особливо важливим є залучення

локальних ГО, включно з жіночими організаціями, які краще орієнтуються в контексті і мають довіру з боку населення.

Отже, гуманітарна криза в Україні має чітко виражений гендерний вимір. Жінки — як молоді, так і літнього віку — є одними з найбільш вразливих до її наслідків. Війна посилює структурну нерівність, економічну нестабільність та гендерно зумовлене насильство. У цьому контексті особливу роль відіграють ЖГО, які часто першими реагують на виклики й потреби жінок у кризових умовах, що обумовлює необхідність подальшого розкриття їхньої діяльності.

1.2. Жіночі громадські організації як суб'єкти реагування на гуманітарні виклики

Громадські організації (надалі ГО) в літературі розглядаються як інституції, створені з ініціативи громадян для вирішення суспільно важливих проблем поза межами державних структур і комерційного сектору. Їхня діяльність спрямована на захист прав і інтересів певних соціальних груп, розвиток демократичних інститутів, просування соціальних змін і реагування на потреби, які залишаються поза сферою впливу публічної політики. ЖГО є окремою категорією ГО, які зосереджуються на підтримці жінок, подоланні гендерної нерівності, протидії дискримінації та захисті прав людини в контексті гендерної справедливості.

Визначення ГО змінюється залежно від контексту їх функціонування. У дослідженні Huang (2022), що присвячене аналізу діяльності ГО у Китаї на прикладі фандрейзингових кампаній, ГО визначаються як гібридні організації, які діють на перетині державної політики, громадських очікувань і ринкових механізмів. Автор підкреслює, що сучасні ГО, зокрема в умовах цифровізації, змушені адаптувати свою комунікацію та організаційну культуру до логіки соціальних медіа й публічної видимості. Це трансформує не лише інструменти,

але й саму місію організацій — від фокусування на представництві інтересів до позиціонування у цифровому просторі (Huang, 2022).

Інше бачення ГО подано у дослідженні Lokot і Wake (2023), яке присвячено аналізу співпраці між неурядовими організаціями та академічними установами в гуманітарних контекстах. На основі 32 напівструктурованих інтерв'ю авторки підтверджують, що ГО не лише реалізують практичні програми, а й є партнерами у формуванні гуманітарної політики (Lokot & Wake, 2023).

У цьому контексті жіночі ГО виступають не лише виконавцями окремих програм, а й активними учасниками у переосмисленні концептів участі. Зокрема, вони здійснюють не лише реагування на гуманітарні виклики, а й формують локалізовані уявлення про те, що означає бути жінкою в умовах кризи, який досвід вимагає фокусу, які потреби залишаються незакритими.

З теоретичної точки зору, ГО розглядаються як частина організаційного поля, у якому взаємодіють державні, ринкові та громадські актори. У цьому полі ГО виконують функції посередників — між державою та громадянами, донорами і виконавцями. Їхня ефективність залежить не лише від фінансової або кадрової спроможності, а й від здатності формувати наративи про проблеми, потреби та рішення (Powell & DiMaggio, 2012).

ГО є складовою не лише громадського активізму, а й політики соціального реагування. Вони поєднують локальні потреби та глобальні дискурси щодо прав людини, гендерної рівності, гуманітарного захисту. Водночас їхнє функціонування відбувається в умовах нормативного тиску з боку донорів, нестабільності з боку держави та необхідності постійної мобілізації уваги до своєї діяльності.

ЖГО в Україні є активно залученою частиною громадського сектору, що виконують критично важливу роль у реагуванні на гуманітарні виклики, спричинені повномасштабною війною. Їхня діяльність охоплює як безпосереднє надання допомоги, так і адвокацію прав жінок, підтримку вразливих груп населення, а також участь у процесах трансформації політик на місцевому і

національному рівнях. У цьому підрозділі розглянуто поняття і специфіку ЖГО, напрями їхньої діяльності у кризовий період.

ЖГО – це неурядові, створені для захисту прав жінок, просування гендерної рівності, протидії дискримінації та підтримки соціально вразливих категорій населення. У звіті «Швидка оцінка: Вплив війни в Україні на організації жіночого громадянського суспільства» (2022), підготовленому ООН Жінки спільно з ГО «Поруч» на основі онлайн-опитування 103 ЖГО, зазначається, що 93% з них мають юридичну реєстрацію, але 42% працюють виключно на волонтерських засадах. Це свідчить про сильну локальну залученість, але також про фінансову вразливість (ООН Жінки, 2022).

У публікації Dewi et al. (2023), яка ґрунтується на якісному дослідженні п'яти жіночих ГО в Індонезії, проаналізовано, як організації функціонують у мережових структурах, формують жіноче лідерство та сприяють політичній участі. Авторки підкреслюють, що ефективність ЖГО залежить не лише від ресурсів, але й від довіри громади та соціального капіталу — що релевантно і для українського контексту.

Дослідження Ertan et al. (2025) базується на глибинних інтерв'ю з представницями ЖГО в Туреччині та аналізі політичного контексту. Автори класифікують типи відносин між державою та ЖГО — як партнерські, конкурентні або напружені — залежно від політичного режиму та інституційного середовища. Подібна варіативність характерна і для України, де деякі ЖГО діють у тісній взаємодії з владою, тоді як інші залишаються незалежними.

Із початком повномасштабного вторгнення ЖГО в Україні масштабно активно долучилися до сфери гуманітарного реагування. За даними звіту UN Women (2024), підготовленого на основі моніторингу партнерських програм із 40 локальними ЖГО, у 2023 році понад 100 000 жінок і дівчат отримали гуманітарну підтримку, включаючи евакуацію на безпечні території, доступ до базових соціальних послуг, правову та психологічну допомогу. Звіт охоплює всю територію України, зокрема прифронтові області, що дає розуміння про

масштаби залученості ЖГО в реагування на гуманітарну кризу (ООН Жінки, 2024).

Особливу увагу ЖГО приділяли питанням запобігання гендерно зумовленому насильству (надалі ГЗН). За даними згаданого вище дослідження Rapid Assessment (2022), 62% опитаних організацій ідентифікували роботу з ГЗН як пріоритетний напрям. Ці дані підтверджуються кількісно у звіті UN Women (2024): понад 7500 жінок отримали безпосередню допомогу в рамках програм із протидії насильству.

Дослідження Paradkar et al. (2024), яке проводилося у кількох містах Індії, включало аналіз програми профілактики насильства, реалізованої спільно з громадськими організаціями. Методом були фокус-групи та інтерв'ю з учасниками програм. Результати вказують на те, що активне залучення громад до планування заходів з попередження знижує толерування насильства. Такий досвід може вдало застосовуватися в українському контексті ЖГО.

ЖГО в Україні працюють із вразливими категоріями жінок: внутрішньо-переміщені особи (надалі ВПО), жінками з інвалідністю, жінками з ВІЛ-позитивним статусом, ЛГБТК+, представницями національних меншин. У дослідженні ООН Жінки (2022), що ґрунтується на опитуванні молодих жінок, постраждалих від війни, зазначається, що 97% із них не були залучені до процесів прийняття рішень. У цьому ж звіті наводяться приклади ініціатив ЖГО, які працюють над включенням молодих жінок до локальних консультаційних механізмів.

У монографії Sarkar & Dasgupta (2024), що базується на аналізі випадків соціального включення жінок у Південній Азії, зазначається, що ЖГО можуть бути посередниками трансформацій — від стану «жінка як постраждала» до активної громадянки. Цей концепт має практичне підтвердження в діяльності українських ЖГО, які створюють простори підтримки, менторства та соціального підприємництва для жінок.

Фінансова нестабільність є одним із головних викликів для ЖГО. У дослідженні «Вплив призупинення зовнішньої допомоги США на українські

жіночі організації» (2025), проведеному UN Women методом анкетування 89 ЖГО, зазначено, що 73% організацій призупинили хоча б одну програму. Більше половини не змогли покрити адміністративні витрати, що створює ризики скорочення допомоги жінкам у сільських громадах.

Публікація Horne (2023), яка аналізує участь українських ЖГО у процесах перехідного правосуддя, базується на вивченні діяльності правозахисних ініціатив, що документують воєнні злочини. Вона підтверджує, що ЖГО відіграють значну роль у зборі свідчень про сексуальне насильство, підтримці постраждалих, розробці пропозицій для судових та відновлювальних процедур.

ЖГО в Україні є суб'єктами впливу на трансформацію соціальних рішень в умовах гуманітарної кризи. Вони забезпечують реагування на потреби жінок, просувають участь вразливих груп, виступають партнерами у побудові стійких громад. Аналіз досліджень засвідчує, що ефективність ЖГО пов'язана з поєднанням міжнародної підтримки, спроможності до адвокації та здатності функціонувати в умовах обмежених ресурсів. Вони є прикладом гнучкості, соціальної справедливості, та довготривалого результату у сфері підтримки жінок.

У той же час більшість проаналізованих джерел зосереджуються переважно на оцінці поточних інтервенцій, інституційних моделей або політичного контексту функціонування ЖГО. Значно рідше у фокусі досліджень опиняється внутрішнє бачення самих представниць цих організацій щодо змін, викликів і сенсів, які набуває їхня діяльність в умовах затяжної кризи. Досвід практичного реагування, пов'язаний із повсякденними рішеннями, розстановкою пріоритетів, ціннісними суперечностями чи стратегічною невизначеністю, у багатьох випадках залишається за межами академічного опису.

У цьому контексті особливої уваги потребують локалізовані, глибші спостереження, що враховують як організаційні, так і суб'єктивні уявлення фахівців та фахівчинь. Це відкриває додаткові перспективи для осмислення не

лише функцій ЖГО, а й того що допомагає їм впоратися з викликами під час гуманітарної кризи та детальніше висвітлити їх роль.

1.3. Феміністичні цінності як основа діяльності ЖГО в умовах гуманітарної кризи

Діяльність ЖГО будується на феміністичних цінностях та підходах у розумінні досвіду жінок, які потребують допомоги. Для глибшого розуміння варто згадати про основні принципи феміністичної соціальної роботи.

Феміністична соціальна робота як окремий напрям виникла аби висвітлити потреби жінок та їх видимість. Згідно з Ярошенко і Семигіною (2019), феміністичний підхід передбачає інтеграцію гендерної перспективи у всі етапи надання допомоги. Авторки підкреслюють, що феміністична соціальна робота прагне не тільки підтримати окрему людину, а й змінити умови, які відтворюють нерівність. Ключовим елементом теорії феміністичної соціальної роботи є концепція сестринства. Вона передбачає створення горизонтальних стосунків між соціальними працівниками та клієнтками, що ґрунтуються на взаємній підтримці, довірі та спільному прагненні до соціальних змін.

Окрему увагу у теоріях феміністичної соціальної роботи приділяють розвитку гендерної компетентності фахівців. У монографії Ярошенко і Семигіної (2023) зазначено, що гендерна компетентність полягає не лише у знанні базових понять, але й у здатності критично аналізувати власну практику, уникати репродукування стереотипів і активно працювати над створенням рівноправного середовища для усіх клієнтів.

Коляда (2024) акцентує на тому, що феміністична соціальна робота виходить з ідеї соціальної справедливості як центральної цінності. Соціальна справедливість розглядається не тільки як рівність можливостей, а як активна боротьба проти структурних бар'єрів, які заважають жінкам реалізувати свої права. На думку авторки, впровадження ідеї справедливості у практику ЖГО

дозволяє організаціям не лише надавати допомогу, а й впливати на суспільні процеси.

У дослідженні Семигіна та Ярошенко (2019) підкреслюється, що феміністичний підхід у соціальній роботі передбачає постійний діалог між теорією та практикою. Соціальні працівниці, діючи у феміністичній парадигмі, повинні не лише застосовувати наявні моделі допомоги, але й розвивати нові підходи відповідно до реалій життя жінок у кризових ситуаціях.

Лунді та Гроссман (2001) аналізують феміністичну соціальну роботу у контексті підтримки жінок, які зазнали насильства. Авторки відзначають, що однією з основних проблем є недостатній фокус на індивідуальному досвіді постраждалих. Натомість феміністична практика передбачає визнання важливості особистого досвіду кожної жінки і його ролі у процесі відновлення.

Також варто зазначити, що сучасні підходи до феміністичної соціальної роботи активно інтегрують ідеї психологічної підтримки, що базуються на принципах поваги до внутрішніх ресурсів людини. Bozkur і Yetim (2024) у своєму дослідженні впливу феміністичної терапії на психологічне розширення можливостей жінок висвітлюють, що робота у групах підтримки сприяє зниженню рівня внутрішнього сексизму та посиленню впевненості у власних силах.

Важливу роль у розвитку теорій феміністичної соціальної роботи відіграють також практики, орієнтовані на рішення. Wulf і Cziffra-Bergs (2024) аналізують міжнародні програми роботи з жінками за методом фокусування на рішеннях, де ключовим є не аналіз проблем минулого, а виявлення сильних сторін та підтримка позитивних змін. Таким чином, теорії феміністичної соціальної роботи базуються на комплексному розумінні гендерної нерівності, спрямовані на структурні зміни у суспільстві, акцентують на партнерських взаєминах із клієнтками та інтеграції досвіду самих жінок у процес підтримки.

Ще одним важливим аспектом в діяльності ЖГО є феміністичні цінності, які є фундаментом для провадження їхньої діяльності. На думку Харечко (2017), громадські організації діють як агенти конструювання гендерно чутливої

реальності, адже саме через феміністичні цінності вони переосмислюють традиційні моделі допомоги, орієнтуючи їх на інклюзивність і рівноправність.

У дослідженні UN Women та UNFPA (2022) підкреслюється важливість принципу ненасильства як однієї з базових цінностей у роботі ЖГО. Згідно з їхнім регіональним посібником, діяльність організацій повинна бути спрямована не лише на реагування на факти насильства, а й на його запобігання через трансформацію суспільних установок щодо ролі жінок і чоловіків.

Поглиблене розуміння ролі феміністичних цінностей у діяльності ЖГО також дає аналіз випадків міжнародної підтримки жіночих ініціатив. Зокрема, дослідження Wilks (2022) показує, що донори часто очікують від організацій демонстрації певних стандартів «гендерної рівності», проте саме локальні ЖГО через власні цінності здатні формувати автентичні стратегії, що базуються на реальних потребах жінок.

Clark і Guarneros-Sánchez (2025) розглядають приклад участі ГО у моніторингу виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) в Австралії. Автори зазначають, що активна участь жіночих організацій була зумовлена саме феміністичними переконаннями про важливість адвокації прав жінок на міжнародному рівні, що ще раз підкреслює вплив цінностей на стратегічні пріоритети ЖГО.

Важливим аспектом є також інтеграція феміністичних цінностей у роботу із запобігання внутрішньому сексизму серед жінок. Vozkur і Yetim (2024) у своєму дослідженні висвітлюють, що застосування феміністичних терапевтичних практик дозволяє не лише підтримати особистісний розвиток жінок, але й формувати в них почуття власної гідності та здатності до захисту своїх прав.

Крім того, досвід роботи з рішення-орієнтованими підходами, описаний Wulf і Cziffra-Bergs (2024), показує, що феміністичні цінності проявляються не лише в заявах про права, а й у конкретних інструментах роботи з клієнтками. Вони пропонують моделі, де кожна жінка розглядається як експертка власного життя, що сприяє її внутрішньому розширенню можливостей.

Загалом, феміністичні цінності — такі як рівність, солідарність, право на безпеку та гідність — стають не лише ідейною основою діяльності ЖГО, але й практичним орієнтиром у формуванні програм підтримки, адвокаційних кампаній та освітніх ініціатив.

Гуманітарні кризи створюють нові виклики для ЖГО, водночас надаючи їм можливість посилити свою роль у захисті прав жінок та забезпеченні гендерної рівності. Згідно з рекомендаціями UN Women та UNFPA (2022), феміністичні практики у кризових ситуаціях мають бути спрямовані не лише на негайне реагування на випадки насильства, але й на глибинні зміни у суспільних установах щодо гендерних ролей.

Важливу роль у діяльності жіночих організацій у гуманітарному контексті відіграє Стамбульська конвенція. Як зазначено у посібнику Парламентської асамблеї Ради Європи (2022), конвенція встановлює чіткі стандарти захисту прав жінок, зокрема в умовах збройних конфліктів та надзвичайних ситуацій. Жіночі організації, орієнтуючись на положення цього документу, формують свої програми таким чином, щоб забезпечити комплексний підхід до запобігання насильству та підтримки постраждалих.

Значення локалізованих підходів у гуманітарних стратегіях підкреслює Wolff (2024). Авторка звертає увагу на те, що ефективні ініціативи повинні спиратися на ідентифікацію потреб конкретних спільнот, а не на універсальні моделі допомоги. Залучення самих жінок до процесу прийняття рішень підвищує ефективність програм і сприяє формуванню стійких локальних мереж підтримки.

Крім того, важливим є врахування досвіду жінок у статусі біженок, які стикаються з подвійною дискримінацією за ознакою гендеру та міграційного статусу. Kilicoglu (2025) у своєму дослідженні показує, що у Британії та Франції існують серйозні виклики для створення ефективних програм підтримки жінок-біженок, і що феміністичний підхід допомагає краще відповідати на їхні реальні потреби.

Гуманітарний контекст також піднімає питання впровадження прогресивних практик всередині самих жіночих організацій. Petó, Thissen,

Clavaud і SpringerLink (2025) аналізують досвід європейських ініціатив і наголошують, що для досягнення змін організації повинні не лише декларувати принципи гендерної рівності, але й інтегрувати їх у власні управлінські структури та механізми прийняття рішень.

Однак поряд із гуманітарними викликами, жіночі громадські організації стикаються із викликами, пов'язаними із донорським фінансуванням. Kumi і Elbers (2022) показують на прикладі проєктів у сфері розвитку сільського господарства в Кенії, що міжнародні донори часто накладають власні бачення «гендерної рівності», що може призводити до розриву між цілями організації і реальними потребами жінок на місцях.

Подібні ризики виявляються й у процесі інтеграції чоловіків у програми гендерної інтеграції. У дослідженні Johansson і Dashti (2024) про досвід шведської організації зазначено, що хоча залучення чоловіків до роботи з питаннями рівності є важливим, воно має здійснюватися обережно, щоб уникнути маргіналізації жіночих голосів і цінностей у програмній діяльності. Крім того, виклики донорських вимог пов'язані із необхідністю доводити ефективність через кількісні показники. Це може знецінювати довгострокові процеси трансформації свідомості та структури суспільства, які є центральними для феміністичних стратегій. Як зазначають Beloskar, Halдар і Gupta (2024), в умовах тиску на досягнення швидких результатів зростає ризик поверхової інтерпретації понять «гендерна рівність» та «розширення прав жінок».

Для розуміння феміністичних цінностей, які були описані вище, додається таблиця з усіма наведеними в цьому підрозділі та описаними вище цінностями.

Таблиця 1.1

Феміністична цінність	Опис	Джерело
Інтеграція гендерної перспективи	Включення гендерного аналізу на всіх етапах допомоги для врахування специфічних потреб жінок.	Ярошенко і Семигіна (2019)

Сестринство	Горизонтальні стосунки між працівницями та клієнтками на основі довіри, взаємної підтримки та спільного прагнення змін.	Ярошенко і Семигіна (2019)
Гендерна компетентність фахівців	Здатність критично аналізувати власну практику, уникати стереотипів і створювати рівноправне середовище.	Ярошенко і Семигіна (2023)
Визнання індивідуального досвіду	Орієнтація на унікальний досвід кожної жінки як важливий ресурс відновлення та підтримки.	Лунді і Гроссман (2001)
Повага до внутрішніх ресурсів	Психологічна підтримка, що зміцнює впевненість і знижує внутрішній сексизм.	Bozkur і Yetim (2024)
Фокус на рішеннях	Виявлення сильних сторін і підтримка позитивних змін замість тривалого аналізу минулих проблем.	Wulf і Cziffra-Bergs (2024)
Рівність	Забезпечення рівних можливостей і прав як фундаментальної цілі діяльності.	Харченко (2017)
Право на безпеку та гідність	Захист від насильства та приниження, забезпечення гідних умов життя й реагування на ризики.	UN Women & UNFPA (2022)
Локалізовані стратегії	Автентичні підходи, які враховують потреби конкретних спільнот і не нав'язують універсальні моделі допомоги.	Wilks (2022); Wolff (2024)
Автономія	Сприяння самостійності жінок, зменшення залежності від зовнішньої допомоги, підсилення власної спроможності.	Ярошенко і Семигіна (2019)
Адвокація прав жінок	Спрямування зусиль на лобювання законодавчих та соціальних змін для захисту й реалізації прав жінок.	Clark і Guarneros-Sánchez (2025); CEDAW (2022)

Діяльність ЖГО в умовах гуманітарної кризи базується на феміністичних практиках, які орієнтовані на захист прав жінок, підтримку їхньої автономії та розширення можливостей. Водночас зовнішнє фінансування створює певні виклики, що вимагають критичної рефлексії та стратегічного підходу для збереження автономії та ціннісної цілісності діяльності ЖГО.

Аналіз феміністичних цінностей як основи діяльності ЖГО в умовах гуманітарної кризи свідчить, що саме ці цінності визначають їхню здатність до стійкої адаптації, трансформації соціальних практик і адвокації прав жінок.

Гуманітарна криза в Україні актуалізувала питання гендерної нерівності та потреб жінок. У цих умовах жіночі громадські організації стали важливими суб'єктами соціальних змін, демонструючи гнучкість, здатність до швидкого реагування та орієнтацію на довготривалі результати. Їхня діяльність базується на поєднанні міжнародної підтримки, локальної експертизи та адвокації інтересів жінок у кризових умовах.

Аналіз літератури доводить, що ЖГО не лише надають безпосередню допомогу, а й активно впливають на трансформацію соціальних рішень, сприяючи розвитку інклюзивних спільнот і підтримці прав людини. Водночас існують суттєві виклики, зокрема у взаємодії з донорами, збереженні автономії та забезпеченні відповідності ціннісним орієнтирам. Недостатнє вивчення внутрішніх уявлень представниць ЖГО щодо сенсів та викликів їхньої діяльності вказує на потребу подальших досліджень, орієнтованих на локальний досвід та глибше розуміння функціонування організацій у кризових умовах.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.

2.1 Час та місце проведення дослідження

Дослідження проводилося протягом жовтня 2024 року-травня 2025 року. Під час проведення дослідження респондентки та дослідниці перебували в різних містах України. Інтерв'ювання відбувалося за допомогою онлайн-платформи Zoom на базі БФ «Ветеранка», БО «Марш Жінок», ГО «ЮрФем», ГО «ЖІНОЧА ЛІГА», ГО «ДІВЧАТА», ГО «Ла Страда-Україна», ГО «Феміністична Майстерня», МБФ «Український Жіночий Фонд».

До складу респондентів увійшли соціальні менеджери, юристки, керівниці та асистентки напрямків громадських організацій та благодійних фондів. Напівструктуровані інтерв'ю проводилися в рамках засад поінформованої згоди (додаток А).

Рух «Ветеранка» — це громадська організація, яка об'єднує жінок-військовослужбовиць, ветеранок та волонтерок, сприяючи захисту їхніх прав, підтримці соціальної інтеграції та посиленню ролі жінок у секторі безпеки та оборони України.

Благодійна організація «Марш Жінок» працює на захист прав жінок та просування гендерної рівності в Україні через адвокаційні кампанії, освітні ініціативи та підтримку громадських проєктів, спрямованих на боротьбу з дискримінацією.

Громадська організація «ЮрФем» — це українська асоціація жінок-юристок, яка здійснює діяльність на перетині права та правозахисту, зосереджуючи зусилля на розвитку гендерно чутливої юридичної практики та адвокації прав жінок.

Громадська організація «Жіноча Ліга» працює над підтримкою та розвитком лідерства серед жінок у політичній, економічній та соціальній сферах,

сприяючи їхній участі у прийнятті суспільно важливих рішень на місцевому та національному рівнях.

Громадська організація «Дівчата» здійснює діяльність, спрямовану на підтримку дівчат і молодих жінок, зокрема через реалізацію освітніх, наставницьких та профілактичних програм, що сприяють їхньому саморозвитку та захисту прав.

Громадська організація «Ла Страда-Україна» спеціалізується на протидії насильству щодо жінок, торгівлі людьми та захисті прав дітей, надаючи допомогу постраждалим через гарячі лінії, освітні програми та адвокаційні заходи.

Громадська організація «Феміністична Майстерня» є незалежною феміністичною ініціативою, яка здійснює просвітницьку, культурну та активістську діяльність, спрямовану на розбудову солідарного середовища та просування феміністичних цінностей у суспільстві.

Міжнародний благодійний фонд «Український Жіночий Фонд» підтримує права жінок та гендерну рівність в Україні шляхом грантової підтримки жіночих організацій, адвокаційних ініціатив та програм розвитку жіночого лідерства.

2.2 Етапи проведення дослідження

Дослідження діяльності жіночих громадських організацій в умовах гуманітарної кризи в Україні відбувалося в три етапи: підготовчий, основний і заключний.

Під час першого етапу (жовтень 2024 року-березень 2025 року) було визначено тему й основні характеристики дослідження, а також проведено огляд наукової літератури та досліджень щодо питань діяльності ГО та ЖГО в умовах гуманітарної кризи, феміністичної соціальної роботи та її вплив на діяльність ГО, висвітлено міжнародний та український досвід діяльності. На цьому етапі було обрано метод дослідження й розроблено інструмент для

збору даних – гайд напівструктурованого інтерв'ю. Також підготовчий етап включав вибір організацій для проведення дослідження і встановлення з ними контакту для пошуку респондентів і розробку предмету та об'єкту дослідження.

Другий етап дослідження тривав з лютого по квітень 2025 року й передбачав збір даних шляхом проведення восьми напівструктурованих інтерв'ю за допомогою онлайн-платформи Zoom. Під час основного етапу було встановлено контакт із групою респондентів працівниць ЖГО.

На третьому етапі, який завершився наприкінці квітня 2025 року, відбувся аналіз отриманих даних, після чого було описано методологію дослідження, узагальнено результати та сформовано висновки

2.3 Процедура проведення дослідження

У результаті огляду наукових праць зарубіжних та українських авторів було висвітлено особливості діяльності жіночих громадських організацій в умовах гуманітарної кризи, їхню роль у забезпеченні гендерно чутливої підтримки та розвитку стійких громад, а також визначено феміністичні цінності як основу трансформаційних практик ЖГО. Окрему увагу приділено аналізу феміністичних підходів у соціальній роботі, гуманітарному контексту реагування на виклики війни в Україні та чинникам, що впливають на автономність жіночих організацій у взаємодії з донорами.

На основі отриманої інформації було розроблено інструмент дослідження та обрано жіночі громадські організації діяльність яких спрямована на подолання наслідків гуманітарної кризи в Україні.

Контактні дані організацій, на базі яких проводилося дослідження, є у вільному доступі на офіційному сайті організацій. Запит на проведення інтерв'ю із працівницями ЖГО було надіслано на електронні скриньки. У подальшому представниці виходили на зв'язок самостійно або надавали свої контакти.

Основними каналами комунікації були електронна пошта й застосунки Telegram та Messenger, за допомогою яких із потенційними респондентами узгоджувалися умови, місце, дата і час проведення інтерв'ю.

Процес збору даних відбувався в онлайн форматі за допомогою платформи Zoom шляхом індивідуальних напівструктурованих інтерв'ю. За попередньої згоди респондентів, усі інтерв'ю були записані, а також транскрибовані та пізніше проаналізовані під наставництвом наукового керівника. Респонденти були проінформовані щодо особливостей проведення інтерв'ю, оформлення та висвітлення результатів дослідження.

2.4. Методи та інструменти дослідження

Для проведення дослідження було обрано якісний дизайн. Для збору даних було використано метод напівструктурованого інтерв'ю. Саме цей метод передбачає охоплення деталей індивідуального досвіду кожної організації шляхом додаткових та уточнювальних запитань, і гнучкої зміни структури інтерв'ю. Цей метод допоміг глибше дізнатися про досвід діяльності організацій в умовах гуманітарної кризи.

Інтерв'ю проводилися із працівницями жіночих громадських організацій різних регіонів України. Перед початком інтерв'ю респонденткам надавалась інформація щодо мети дослідження, умов участі та конфіденційності. За згодою учасниць інтерв'ю записувались на відео за допомогою платформи Zoom для подальшого транскрибування. Доступ до записів мали лише дослідниця та науковий керівник, що гарантувало дотримання принципів етичного проведення дослідження.

Для збору даних було використано гайд напівструктурованого інтерв'ю, який складався зі вступної частини і чотирьох тематичних блоків. Перший блок стосувався збору соціально-демографічної інформації про респонденток, зокрема віку, освіти, досвіду роботи у громадському секторі та регіону

діяльності. Другий блок був спрямований на виявлення змін у діяльності організацій в умовах гуманітарної кризи, оцінку нових напрямів роботи, типових викликів і потреб у ресурсах. Третій блок розкривав питання впливу феміністичних цінностей на діяльність організацій, зокрема їхню інтеграцію у внутрішні політики та практики допомоги. Четвертий блок стосувався перспектив і можливостей розвитку організацій, визначення стратегічних пріоритетів у контексті кризи.

Завершення інтерв'ю передбачало можливість для учасниць додати власні коментарі, висвітлити важливі теми, що не були прямо включені до гайду, або зробити уточнення, які, на їхню думку, є релевантними для теми дослідження. Такий підхід сприяв формуванню цілісного та більш глибокого розуміння особливостей функціонування жіночих громадських організацій під час війни. Інтерв'ю тривало від п'ятдесяти хвилин до години.

2.5 Характеристика вибірки дослідження

Вибірку дослідження склали працівниці ЖГО які працюють на території України та надають допомогу жінкам в умовах гуманітарної кризи. Зважаючи на це було обрано цільову вибірку, сформовану методом критеріального добору.

Загальна кількість респондентів склала 8 жінок із 8 організацій, таких як: БФ «Ветеранка», БО «Марш Жінок», ГО «ЮрФем», ГО «ЖІНОЧА ЛІГА», ГО «ДІВЧАТА», ГО «Ла Страда-Україна», ГО «Феміністична Майстерня», МБФ «Український Жіночий Фонд».

Усі респонденти мають або повну вищу освіту, або незакінчену вищу (перебувають в процесі отримання бакалаврського ступеня) та мають досвід роботи в громадському секторі від 1 до 19 років.

Нижче наведена таблиця (табл. 2.5.1.), відображає інформацію про респондентів.

Таблиця 2.5.1. Характеристики респондентів

№	Назва організації	Посада	Освіта	Досвід роботи в гром. секторі	Стать
1	БФ "Ветеранка"	Голова відділу партнерств	Повна вища	10 років	Ж
2	БО 'Марш Жінок'	Співзасновниця та програмно-операційною директорка	Повна вища	8 років	Ж
3	ГО 'ЮрФем'	Юристка	Повна вища	5 років	Ж
4	ГО 'ЖІНОЧА ЛІГА'	Молодша проєктна менеджерка	Незакінчена вища	2 роки	Ж
5	ГО 'ДІВЧАТА'	Асистентка з адвокації	Незакінчена вища	1 рік	Ж
6	ГО 'Ла Страда-Україна'	Юристка, консультантка національної гарячої лінії	Повна вища	2 роки	Ж
7	ГО "Феміністична Майстерня"	Координаторка напрямку допомоги жінкам постраждалим від війни	Повна вища	4 роки	Ж
8	МБФ "Український Жіночий	Менеджерка грантової програми	Повна вища	19 років	Ж

	Фонд"				
--	-------	--	--	--	--

2.6. Етичні засади, труднощі та обмеження дослідження

Дослідження було проведене з урахуванням основних етичних засад. Участь респонденток була добровільною, кожна учасниця отримувала попередню інформацію про мету дослідження, порядок збору та обробки даних, а також права щодо участі. Перед початком інтерв'ю учасниці надавали письмову згоду на участь у дослідженні та використання отриманих даних. З метою забезпечення конфіденційності і захисту персональної інформації ідентифікаційні дані респонденток оброблялися лише за їхньою згодою, а записи інтерв'ю зберігалися з обмеженим доступом. Запис було розпочато коли респондентки ще раз погодилися з усіма перерахованими вимогами щодо участі в дослідженні.

Попри це дослідження має певні обмеження. Перш за все, вибірка була сформована методом цільового добору і включала лише тих представниць жіночих громадських організацій, які погодилися взяти участь. Крім того, кількість респонденток була обмеженою, що не дає можливості робити узагальнення на всю сукупність жіночих організацій в Україні. Оскільки дані збиралися методом напівструктурованого інтерв'ю, відповіді респонденток могли залежати від їхнього особистого досвіду, емоційного стану та індивідуального сприйняття питань. Це робить результати дослідження не репрезентативними.

Труднощами під час проведення дослідження був пошук респондентів - частина організацій не дала відповідь щодо участі в дослідженні.

2.7 Концептуалізація та операціоналізація понять

У межах дослідження ключовими поняттями є жіночі громадські організації, гуманітарна криза та громадська організація.

Жіночі громадські організації (ЖГО) у цьому дослідженні розглядаються як суб'єкти громадянського суспільства, створені жінками або для жінок, які діють з метою захисту прав жінок, протидії дискримінації та підтримки у кризових ситуаціях.

Особливістю ЖГО є орієнтація на феміністичні підходи у соціальній роботі, солідарність, а також здатність реагувати на структурні виклики, спричинені війною (Ярошенко & Семигіна, 2023).

Операціоналізація цього поняття включає відбір організацій, що мають офіційну реєстрацію, фокусуються на питаннях захисту прав жінок, гендерної рівності та були активними у реалізації гуманітарних ініціатив у період з 2022 по 2024 роки (ООН Жінки, 2024).

Гуманітарна криза визначається як ситуація, що виникає внаслідок широкомасштабного конфлікту, яка призводить до різкого погіршення умов життя населення, масового переміщення, втрати доступу до базових послуг і зростання вразливості окремих груп, зокрема жінок.

У звітах міжнародних структур наголошується, що війна в Україні має глибокий вплив на молодих жінок, які стають менш захищеними як у фізичному, так і в соціально-економічному вимірах (ООН Жінки, 2022).

Для цілей дослідження гуманітарна криза операціоналізується через низку емпіричних ознак: наявність переміщених осіб, дефіцит ресурсів, обмеження доступу до медичної та соціальної допомоги, а також підвищення ризику гендерно зумовленого насильства.

Громадська організація у межах дослідження тлумачиться як незалежне, неприбуткове об'єднання громадян, що створене з метою представлення та захисту інтересів певних соціальних груп.

У дослідницькому контексті важливою є здатність таких організацій формувати гендерно чутливі підходи та впливати на суспільні практики (Харечко, 2017).

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ РОБОТИ ТА ВИКЛИКИ ЖГО В УМОВАХ ГУМАНІТАРНОЇ КРИЗИ, ВПЛИВ ФЕМІНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ НА ЇХНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ

3.1. Напрями роботи ЖГО під час гуманітарної кризи

Жіночі громадські організації в умовах гуманітарної кризи через повномасштабне вторгнення здійснили комплексну зміну своєї діяльності, об'єднавши близькі за спрямуванням ініціативи у кілька ключових напрямів та додавши нові, які відповідають потребам після лютого 2022 року.

У межах підтримки жінок-військових та ветеранок відбулося налагодження виробництва жіночої «анатомічної» форми та створення цехів із її пошиття, а згодом — створено напрямок реабілітації у відповідь на запит, який виник.

«Про реабілітацію. Він сформувався реально вже в процесі повномасштабної, коли вже реально з'явилися і ветеранки... І то не зразу. Це було через рік...» (Респондентка 1).

Гуманітарна та кризова психологічна допомога була переорієнтована з універсальних наборів на адресні видачі засобів першої необхідності з урахуванням реальних потреб (їжа, засоби гігієни), а також доповнена кризовою психологічною підтримкою й юридичними консультаціями.

«Гуманітарна допомога, це психологічна допомога кризова, це юридичні консультації пізніше додалися і також це те, чим ми не займався до повномасштабної війни, адвокація. І це зумовлено саме тими викликами, в яких ми зараз і перебуваємо через повномасштабну війну» (Респондентка 2).

Правозахисна діяльність розширилася запуском гарячої лінії для постраждалих від сексуального насильства в умовах війни, а також організацією

навчальних програм для адвокатів, соціальних працівників і представників правоохоронних органів.

«З'явилася лінія правозахисної допомоги, яка почала працювати, в тому числі, з наданням допомоги постраждалим від сексуального насильства, як ординарного злочину, і сексуального насильства, яке вчинялося в умовах війни». (Респондентка 3).

«І, відповідно, ми дуже багато почали працювати з тематикою сексуального насильства, яке пов'язане з війною. Тобто, це і навчання для адвокатів-адвокаток, щоб належним чином репрезентувати інтереси постраждалих. Це і навчання для правоохоронних органів, і для соціальних працівників, працівниць, інших громадських організацій по цій тематиці. Тобто, в нас по факту розширилась тематика, відповідно, появився ось цей новий відділ і розширилась кількість тем, з якими ми почали працювати» (Респондентка 3).

Для розвитку соціально-психологічної стійкості та лідерства серед молодих дівчат організовано академії стійкості й форуми відповідального лідерства, що включають серії воркшопів із проживання травми, самопізнання та формування внутрішніх ресурсів.

«Створення проєктів для підтримки дівчат щодо стійкості в ці часи та пошуку внутрішнього ресурсу... У нас почалася реалізація такого проєкту, як форум відповідального лідерства та волонтерства для дівчат, тому що це відповідь на ті виклики, з якими ми стикаємося наразі» (Респондентка 4).

«В тому числі, якщо ми говоримо про відповідь на виклики, які загалом нам додало повномасштабне вторгнення, то в нас наразі реалізовується вже другий потік академії стійкості для дівчат. Це, власне, теж формат академії, де дівчата декілька місяців відвідують лекції, воркшопи тощо, саме пов'язані з певною психологічною історією... щоб глибше дізнатися про себе, прожити травму, дізнатися, що це взагалі таке» (Респондентка 4).

У сфері технологічних інновацій запроваджено чат-бот для анонімного або ідентифікованого звернення постраждалих, розроблений спільно з Офісом

Генерального прокурора, а також систему агрегації й передачі даних до фондів для виплати репарацій.

«Ми розробили чат-бот разом з Офісом Генерального прокурора. Це чат-бот, через який постраждалі можуть повідомляти, скажімо, про те, що з ними сталося, як анонімно, так і не анонімно» (Респондентка 6).

«Постраждалим від СНПК... ми агрегуємо ці дані і передаємо їх далі в фонд, який працює з цими даними і який відповідальний за реалізацію цієї програми з надання невідкладних проміжних репарацій постраждалим від СНПК» (Респондентка 6).

Інфраструктурна підтримка проявилася в створенні шелтерів і прихистків для жінок, які постраждали від бойових дій, що вимагало суттєвого розширення штату та адміністративних ресурсів.

«Ну сама організація... якщо раніше це була маленька просвітницька організація, а якщо ти організуєш три прихистки, як в нас у Львові, – дуже багато треба людей, які будуть це все обслуговувати» (Респондентка 7).

Також для оперативного реагування запроваджено грантові механізми швидкого реагування та коригування термінів фінансування, одночасно розпочинаючи поступовий перехід до довгострокового стратегічного планування поза рамками гуманітарної складової.

«На жаль, з початком повномасштабного вторгнення ми переключилися на надання гуманітарної підтримки, психологічної підтримки жінкам, проте протягом останніх півтора року... ми закликаємо відходити від гуманітарної складової, оскільки з'явилися професійні донори, й жіночі організації повертаються до фокусування на розширенні прав і можливостей для жінок» (Респондентка 8).

Підсумовуючи, варто зазначити, що ЖГО продемонстрували високу оперативність та гнучкість, мобілізувавши власні ресурси для швидкого реагування на нові виклики гуманітарної кризи. Використовуючи накопичений досвід у сфері гендерної рівності, вони адаптували програми допомоги для своїх цільових груп, залучивши власну експертність, та впровадивши інноваційні і

швидкі рішення. Це ще раз підтверджує, що локальні ЖГО здатні добре розуміти індивідуальні потреби цільових груп жінок, з якими вони працюють, та адаптувати свої стратегії допомоги під їх потреби.

3.2. Виклики, з якими зіштовхуються ЖГО під час кризи

ЖГО змушені були швидко адаптуватися до нових викликів, пов'язаних з гуманітарною кризою, стикаючись із низкою взаємопов'язаних викликів, що вимагали мобілізації нових компетенцій і ресурсів.

Первинною проблемою стала відсутність чітких методик і досвіду у закупівлях медичного обладнання та звітуванні перед донорами, яка виникла на початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.

«Не було чітко зрозумілого, ну типу цих всіх речей, вони були не чітко зрозумілі законодавчо, як це правильно все робити, а потім могла наступити навіть критичний рівень відповідальності. Тобто, якщо щось не так — не тому, що ти не хотів, а тому, що ти не знаєш, як це робити» (Респондентка 1).

«Я не проходила якийсь курс по такмеду перед тим, як займатися закупівлею. Багато було підробок турнікетів. Це потім уже розрослися ці всі скандали» (Респондентка 1).

Водночас із логістичними труднощами виникли перешкоди в адвокації прав жінок у збройних силах — організації мусили з нуля формувати експертизу та мобілізувати власні ресурси.

«А з питаннями викликів організації в адвокації, там ще дуже велике поле роботи. Це взагалі дуже глобальна робота для нас зараз. Це патріархальне суспільство, яке в нас є. Треба міняти концепт, мислення, через культурні речі» (Респондентка 1).

Емоційне вигорання та необхідність відновлення психологічних ресурсів стали ще одним ключовим викликом для ЖГО. На рівні з безпековими викликами, з яким зіштовхнулися усі команди.

«Ти працюєш в цьому, ти з цим просто взаємодієш, розумієте? Це складно... Там мозок працює в гіперрежимі, не природному для людини. Потрібно оверресурси, треба вміти цей ресурс в собі відновлювати, щоб бути окей» (Респондентка 1).

«Що таке організація? Це люди — це не якась міфічна істота, це буквально люди, які опинилися в кризових умовах... Забезпечити людей, аби вони могли функціонувати на рівні прийняття усвідомлених рішень, — це була задача з зірочкою, особливо на початку, коли ми вийшли на стабільну роботу, аби масштабувати допомогу» (Респондентка 2).

«Коли є ракетні чи дронні атаки, всі не сплять ночі, не можеш нормально відновитися між змінами.» (респондентка 8)

Не меншим викликом стало фінансування, звітування і взаємодія з донорами, які не враховували потреб бенефіціарів при наданні допомоги. Також була проблема з феміністичним фінансуванням, коли донори намагалися закупувати гуманітарну допомогу під загальні потреби, не беручи до уваги індивідуальні запити жінок:

«Всі напрямки практичної допомоги — це колосальні суми, і за колосальні суми треба колосально звітувати... Це не одне й те саме — звітувати за гуманітарну допомогу і звітувати за медіа кампанії. З'явилися нові відділи і нові люди тільки через цей виклик» (Респондентка 2).

«Вони готові давати нам прокладки. Думають, що треба жінкам? Прокладки. Нам передавали дзеркальця для жінок. або гігієнічну помаду, або там ще щось. І ти думаєш, от так виходить, от це специфічно для жінок. І дійсно, ніби є люди, а специфічно для жінок це щось таке, що їх виокремлює від людей. Тобто, в них йдуть місячні, значить, треба прокладки, в них йде там щось ще. Вони, мабуть, вагітні, тому для вагітних готові були давати, спонсорувати. А такі всі інші речі, які насправді за кадром, але ну...Нема такого, що давайте передамо щось для чоловіків. Суто чоловічих потреб немає, є загальнолюдські і типу жіночі, в які не входять ні переноски, там, ні якісь,

власне, інші речі, які ти маєш відправляти, якщо ти хочеш допомогти жінці» (Респондентка 2).

«...була проблема з тим, що ми називаємо феміністичним фінансуванням, це означає, що воно має бути гнучким і пристосовуватися до потреб цільових груп, тому що зараз уже, наприклад, і гуманітарки, це дуже легко пояснюється, коли ми починаємо говорити, що гуманітарне реагування з позиції феміністок – це те, яке включає суб'єктність людини. Немає такого універсального гігієнічного набору, немає взагалі нічого універсального, всі люди різні. І, типу, щоб надавати якісну допомогу, її надавати треба прицільно, індивідуально, і треба питати в тих людей, які мають безпосередній доступ до цільової аудиторії, питати, що потрібно. І треба давати фінансування локальним організаціям, які вже мають досвід (Респондентка 7).»

«Реально донор хотів сфотографувати жінок після видачі грошей... Це було настільки жахливо, що ми відмовилися від співпраці» (Респондентка 2).

Нестача кваліфікованих кадрів для роботи з гендерно зумовленим насильством змусила інтенсивно розвивати внутрішні навчальні програми всередині організацій.

«І відповідно тому в нас є дуже багато навчань для різних груп, як із загального спрямування, так і більш конкретного... Люди, які працюють із злочинами гендерно зумовленого насильства, повинні розуміти базові речі про гендерну рівність, гендерні стереотипи, бо, напевно, людям, які схильні до якогось сексизму, напевно, ці люди будуть здатні достатньо ефективно працювати з злочинами сексуального насильства. Бо сексизм може тягнути за собою victim blaming» (Респондентка 3).

Постійними залишаються безпекові ризики під час проведення офлайн-заходів та відсутність необхідної інфраструктури в регіонах.

«Очевидно, що є великий безпековий виклик... Ми не можемо забезпечити належний рівень безпеки для учасниць, особливо в населених пунктах, де ми хотіли б проводити заходи» (Респондентка 3).

Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги закривалися через нестачу фінансування від донорів, після припинення фінансування від USAID, погіршуючи стан постраждалих від домашнього насильства.

«Наприклад, позакривали багато мобільних бригад соціально-психологічної допомоги, а вони є дуже потрібними для постраждалих від домашнього насильства. Це матиме довгострокові негативні наслідки» (Респондентка 6).

«Найбільша проблема — припинення фінансування від США. Це вплинуло не тільки на нашу ГО, але й на 90 % жіночих громадських організацій, які через це закрили хоча б один проєкт із рівності та інклюзії» (Респондентка 5).

Різке зростання попиту на допомогу спричинило хаос серед численних організацій, що не координувалися між собою, ускладнюючи роботу тих, хто мав попередній досвід гуманітарного реагування.

«Виросла кількість людей, яким потрібна допомога, але й кількість провайдерів... З'явилося дуже багато конкуренції на ринку послуг, не було розуміння, хто за що відповідає, і донори не могли розібратися» (Респондентка 7).

Підсумовуючи, варто зазначити що ЖГО були змушені поєднати міждисциплінарну експертизу — від юристів і логістів, до психологів і грант-менеджерів, аби долати ці багаторівневі виклики та забезпечувати сталу підтримку жінок у кризових умовах. Особливо увагу працівниці наголошують на тому, наскільки важливо зважати на індивідуальні потреби кожної з бенефіціарок та адаптовувати допомогу під їх індивідуальні запити та потреби.

3.3. Феміністичні цінності як основа роботи ЖГО

У процесі реагування на гуманітарну кризу ЖГО не лише реалізовували практичну допомогу, а й активно впроваджували феміністичні цінності як основу своєї роботи. Дані інтерв'ю дають змогу побачити, що ці цінності були

не абстрактними, а структурними орієнтирами у прийнятті рішень, побудові взаємодії та формуванні стратегій підтримки жінок.

Однією з ключових цінностей стала інтеграція гендерної перспективи, зокрема у сферах, де традиційно вона була відсутня — наприклад, у секторі безпеки й оборони. Представниці організацій наголошували на необхідності визнавати жінок як рівноправних учасниць військових дій та забезпечувати їх специфічні потреби, які до цього ігнорувалися.

«І що жінка в війську — це повноцінний воїн, повноцінна одиниця, вона не киця-захисниця, розумієте? Таке враження, що в армії жінок не існувало. І ці десятки тисяч, вони мають право на свою анатомію, на свою специфіку, на оцінення своєї сміливості і роботи» (Респондентка 1).

«Адвокація, вона допомагає створювати базу, на якій буде далі існувати органічна армія, жінка для жінок, хто не знає ще, так? І для цього вже готується, ну, типу, вже жінка буде, якщо буде йти в армію, то в неї там трошки інша ситуація буде, інші відношення, інша ситуація і так далі» (Респондентка 1).

«Внесок жінок величезний... але він досі залишається невидимим... ініціатива “Невидимий батальйон” показала, що попри великий чисельний внесок, більшість жінок ЗСУ лишається невидимими... є потреба допомагати жінкам справлятися з цим, озвучувати їхні потреби» (Респондентка 8).

Іншою базовою цінністю, яку втілюють ЖГО, є сестринство — горизонтальні взаємини, побудовані на солідарності, взаємопідтримці та спільному прагненні змін. Воно проявляється як в організаційній культурі, так і в підходах до роботи з бенефіціарками.

«Це феміністичне лідерство, я можу так сказати, наснаження інших жінок. ...Жіноча солідарність – це те, чим ми пронизуємо всю нашу роботу і командну, в тому числі, взаємодію. Тому що наша організація – це, власне, одні жінки» (Респондентка 2).

«Перш за все, ми вже адвокатуємо за гендерно чутливе відновлення... проводимо тренінги про гендерну зумовленість... інформування плюс адвокатування до гендерно чутливого відновлення» (Респондентка 5).

ЖГО також працюють над розвитком гендерної компетентності фахівців, зокрема у сфері протидії гендерно зумовленому насильству. Організації формують середовище з нульовою толерантністю до дискримінації й упереджень, забезпечуючи безбар'єрність і безпечний простір як для клієнток, так і для працівниць.

«У нас діє окрема політика безбар'єрності, яка дуже важлива для нас. Ми намагаємось зобов'язувати наших партнерів дотримуватися політики безбар'єрності. Це не тільки про гендерну рівність — це про всі жіночі ініціативи» (Респондентка 3).

«...гендерна складова, гендерне навантаження додає ширший спектр. І от, власне, врахувати цей спектр, коли ти допомагаєш жінкам, дуже важливо, бо тільки це приведе до того, що допомога ця буде ефективною і своєчасною... І тоді це вже не та сама урівнювка, яка просто здебільшого орієнтована на чоловіків» (Респондентка 2).

«Наше завдання проконтролювати, щоб не робилися програми для нас без нас... немає нічого для всіх... і якщо щось робити, що включає різність, то всім буде від цього тільки краще» (Респондентка 7).

Цінність визнання індивідуального досвіду постійно підкреслювалася в інтерв'ю, особливо у зв'язку з гуманітарною допомогою. ЖГО виступають проти універсальних підходів, натомість наголошуючи на необхідності надання допомоги, адаптованої до конкретних потреб кожної жінки. Це тісно пов'язано з повагою до внутрішніх ресурсів, підтримкою гідності й суб'єктності бенефіціарок.

«Немає такого універсального гігієнічного набору, немає взагалі нічого універсального. Всі люди різні. І щоб надавати якісну допомогу, її треба надавати прицільно, індивідуально...і питати, що потрібно» (Респондентка 7).

Багато організацій орієнтуються на підхід, сфокусований на рішеннях, а не на проблемах, прагнучи створити умови для професійної й особистої самореалізації як жінок-бенефіціарок, так і самих працівниць. У цьому контексті важливу роль відіграє підтримка команд і забезпечення ресурсів для збереження їхньої ефективності.

«10 % від запитуваної суми гранту має бути спрямоване на заходи з відновлення команд організації. Ми починали ставити питання — або ми включаємо цю складову, або ми вас не підтримуємо» (Респондентка 8).

Цінність автономії простежується у підходах, спрямованих на самозарадність жінок. ЖГО намагаються підтримувати жінок у здобутті контролю над власним життям. Наприклад, в одному з шелтерів волонтерство було обов'язковою частиною перебування, що сприяло залученню та відновленню життєвих ресурсів жінок.

«Феміністична допомога – це не материнська турбота. Вона має сприяти самозарадності. Щоб людина могла рухатися до самореалізації, а не лишалася в ролі пасивної отримувачки» (Респондентка 7).

Право на безпеку та гідність, як фундаментальна феміністична цінність, реалізується через адвокаційні зусилля, спрямовані на зміну структурної нерівності. Йдеться як про зміни у військовій системі, так і про реагування на кейси насильства щодо жінок.

«Ми адвокуємо створення посади військового гінеколога. Це був дуже важливий момент — визнати, що жінки в армії мають специфічні потреби, які треба забезпечити гідно» (Респондентка 1).

Крім того, респондентки акцентують на локалізованих стратегіях, адаптованих до умов конкретних громад. Такий підхід протистоїть централізованим або універсальним моделям допомоги, натомість ґрунтується на розумінні контексту.

«Треба давати фінансування локальним організаціям, які вже мають досвід і знають потреби аудиторії. Якщо хочеш допомогти жінці — спитай у тих, хто поруч із нею щодня» (Респондентка 7).

Підсумовуючи, варто зазначити, що феміністичні цінності є не лише основою діяльності ЖГО, а глибоко інтегровані у щоденну практику. Вони пронизують внутрішню роботу організацій, формати допомоги які вони надають, кадрову політику та підходи до оцінки ефективності. Це дозволяє організаціям не лише забезпечувати реагування на кризи, а й адвокувати зміни на законодавчому рівні.

Аналіз напрямів роботи та викликів ЖГО під час гуманітарної кризи в Україні свідчить про високу адаптивність і міждисциплінарну спроможність. Поєднання адвокаційних ініціатив у сфері гендерної політики, запровадження гендерно чутливих гуманітарних стратегій та потерпіло-орієнтованого правосуддя створило комплексну систему захисту й підтримки жінок на фронті та в тилу.

Незважаючи на значні логістичні, фінансові та безпекові перешкоди, ЖГО швидко мобілізували внутрішні ресурси — від виробництва спеціалізованої форми до впровадження технологічних інновацій і розвитку психологічних програм — що дозволило їм ефективно реагувати на нові потреби та водночас підтримувати власну команду.

Отже, ЖГО є ключовими суб'єктами соціальних трансформацій, здатними формувати сталі та інклюзивні політики, що сприяють зміцненню гендерно орієнтованих підходів в громадському секторі України.

ВИСНОВКИ

1. Діяльність ЖГО у відповідь на гуманітарну кризу акцентує увагу на феміністичних цінностях солідарності, феміністичного лідерства, сестринства, визнання індивідуального досвіду, рівності та адвокації прав жінок. Саме ці принципи формують основу їхньої роботи та сприяють розвитку внутрішньої спроможності бенефіціарок, забезпечуючи фокус на їхніх індивідуальних потребах.
2. Для оперативного реагування на виклики в умовах гуманітарної кризи ЖГО поєднують різні стратегії адаптації до змін та впровадження нових напрямків діяльності та допомоги. Це впливає на створення кризових напрямків які виникають у відповідь на виклики, зокрема пов'язаних з безпековою складовою, збільшенням кількості СНПК, адвокацією прав жінок у війську, збільшенням кількості ВПО.
3. Виклики, пов'язані з гуманітарною кризою, впливають на працівниць ЖГО, зокрема на професійне вигорання серед фахівчинь та фахівців через надмірне навантаження, безперервні ракетні загрози та економічну невизначеність з боку донорів. Цей виклик закріплює потребу у впровадженні механізмів та програм підтримки фахівчинь, зокрема можливості звернення за психологічною допомогою.
4. Донорські організації впливають на автономність діяльності ЖГО. Зокрема присутні виклики пов'язані з фінансуванням, адвокацією індивідуального досвіду та потреб бенефіціарок. Донорські організації не завжди враховують індивідуальні потреби бенефіціарок та організацій, а також локальний контекст при формуванні гуманітарних наборів та програм підтримки для жінок.
5. Активна адвокація жіночих прав виконує головну ціль діяльності ЖГО в умовах гуманітарної кризи. Це допомагає ЖГО бути залученими до впровадження гендерної перспективи у робочих групах для зміни державних політик та механізмів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коляда, Т. (2024). Соціальна справедливість як пріоритет у соціальній роботі з жінками. *Соціальна робота та соціальна освіта*, (2(13)), 56–62.
2. ООН Жінки. (2022). Виклики, з якими стикаються постраждалі від війни в Україні молоді жінки. URL: <https://eca.unwomen.org/sites/default/files/2022-07/ВИКЛИКИ%2С%203%20ЯКИМИ%20СТИКАЮТЬСЯ%20ПОСТРАЖДАЛІ%20ВІД%20ВІЙНИ%20МОЛОДІ%20ЖІНКИ%20.pdf>
3. ООН Жінки. (2024). Звіт про діяльність в Україні, 2023 рік. URL: https://ukraine.unwomen.org/sites/default/files/2024-04/un_women_ar23_pdf_24.04.2024.pdf
4. ООН Жінки. (2025). Вплив призупинення зовнішньої допомоги США на українські жіночі організації. URL: <https://ukraine.unwomen.org/uk/digital-library/publications/2025/03/vplyv-pryzupynennya-zovnishnoyi-dopomohy-ssha-na-ukrayinski-zhinochi-orhanizatsiyi>
5. ООН Жінки в Україні. (2022, 4–10 березня). Швидка оцінка: Вплив війни в Україні на організації жіночого громадянського суспільства. URL: https://poruch.com.ua/wp-content/uploads/2022/04/Rapid-Assessment-Womens-CSOs_UKR.pdf
6. Парламентська асамблея Ради Європи. (2022). *Стамбульська конвенція – потужний інструмент подолання насильства за гендерною ознакою: Посібник для парламентарів до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами*. Council of Europe. URL: <https://assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/2022/2022-HandbookIstanbulConvention-UA.pdf>
7. Харечко, І. (2017). Громадські організації як агенти конструювання гендерно-чутливої реальності. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*, (10), 188–193.

8. Ярошенко, А., & Семигіна, Т. (2019). Феміністична соціальна робота: сестринство і соціальна практика.
9. Ярошенко, А., & Семигіна, Т. (2023). Гендерна компетентність у соціальній роботі: як інвестувати феміністичні погляди у гендерно трансформаційну практику: монографія. Primedia eLaunch LLC.
10. Ярошенко, А., & Семигіна, Т. В. (2024а). Від рефлексії до соціальних змін: тренінг розвитку гендерної компетентності соціальних працівників. *Social Work and Education*, 11(2), 187–202. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.2.2>
11. Семигіна, Т. В., & Ярошенко, А. А. (2019). Гендерні аспекти сучасної соціальної роботи: практика й освіта. У В. Shneider (Ред.), *Paradigms of the modern educational process: opportunities and challenges for society* (с. 78–86). Primedia eLaunch LLC.
12. Aall, P. R., & Snodderly, D. R. (2021). *Responding to violent conflicts and humanitarian crises: A guide to participants*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-59463-3>
13. Beloskar, V. D., Haldar, A., & Gupta, A. (2024). Gender equality and women's empowerment: A bibliometric review of the literature on SDG 5 through the management lens. *Journal of Business Research*, 172, 114442. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.114442>
14. Bozkur, B., & Yetim, Ü. (2024). The effect of feminist therapy-based group counseling program on women's psychological empowerment and internalized sexism. *Archives of Women's Mental Health*, 27(1), 77–87. <https://doi.org/10.1007/s00737-023-01393-2>
15. Clark, S., & Guarneros-Sánchez, P. (2025). Monitoring Australia's implementation of CEDAW: An ethnographic account of NGO and civil society participation. *Alternative Law Journal*, 50(1), 66–72. <https://doi.org/10.1177/1037969X241310252>
16. Dewi, K. H., Latifa, A., Subono, N. I., Prasetyawan, W., & Prasajo, A. P. S. (2023). "Dia dikader": Women's NGOs roles, networks, and the agency of

- women's legislative candidates in West Sumatra. *Asian Journal of Women's Studies*, 29(4), 506–530. <https://doi.org/10.1080/12259276.2023.2285395>
17. Dzhus, M., & Golovach, I. (2023). Impact of Ukrainian-Russian war on health care and humanitarian crisis. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 17, e340–e340. <https://doi.org/10.1017/dmp.2022.265>
18. Ertan, S., Yol, F., Aykac, R., & Savas, G. (2025). Empowering voices: Unveiling the dynamics of women's NGOs and state relations in Turkey. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 45(1/2), 236–256. <https://doi.org/10.1108/IJSSP-08-2024-0376>
19. Hibbs, L. (2022). “I could do that!” – The role of a women's non-governmental organisation in increasing women's psychological empowerment and civic participation in Wales. *Women's Studies International Forum*, 90, 102557. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2021.102557>
20. Horne, C. M. (2023). Accountability for atrocity crimes in Ukraine: Gendering transitional justice. *Women's Studies International Forum*, 96, 102666. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2022.102666>
21. Huang, S. (2022). NGO as sympathy vendor or public advocate? A case study of NGOs' participation in internet fundraising campaigns in China. *Voluntas*, 33(5), 1064–1076. <https://doi.org/10.1007/s11266-022-00463-w>
22. Johansson, J., & Dashti, J. (2024). Femonationalism in the civic-integration work conducted by a Swedish NGO with men's groups. *Norma: International Journal for Masculinity Studies*, 19(4), 230–245. <https://doi.org/10.1080/18902138.2024.2411795>
23. Kilicoglu, Z. (2025). *Deconstructing refugee women's empowerment: A comparative approach to British and French aid structures*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003528241>
24. Kumi, E., & Elbers, W. (2022). How internationally funded NGOs promote gender equality in horticulture value chains in Kenya. *Third World Quarterly*, 43(9), 2112–2128. <https://doi.org/10.1080/01436597.2022.2081543>

25. Lokot, M., & Wake, C. (2023). NGO–academia research co-production in humanitarian settings: Opportunities and challenges. *Disasters*, 47(2), 464–481. <https://doi.org/10.1111/disa.12556>
26. Lundy, M., & Grossman, S. (2001). Clinical research and practice with battered women: What we know, what we need to know. *Trauma, Violence & Abuse*, 2(2), 120–141. <https://doi.org/10.1177/1524838001002002002>
27. Mützelburg, I. (2023). NGOs in Ukraine's multi-scalar asylum governance: Between influence and dependence on state authorities. *Journal of Intercultural Studies*, 44(1), 125–142. <https://doi.org/10.1080/07256868.2022.2146664>
28. Paradkar, S., Singh, C., Suryavanshi, A., Tiwari, A., Cislighi, B., Daruwalla, N., Osrin, D., & Gram, L. (2024). ‘Mostly women's issues’ – Gender differences in community responses to a large-scale NGO programme to prevent violence against women in urban India. *Women's Studies International Forum*, 107, 102997. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2024.102997>
29. Pető, A., Thissen, L., Clavaud, A., & SpringerLink (Online service). (2025). *A new gender equality contract for Europe: Feminism and progressive politics* (1st ed.). Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-59993-4>
30. Rushwan, S., Skipalska, H., Capasso, A., Navario, P., & Castillo, T. (2024). Understanding domestic violence among older women in Ukraine: A secondary analysis using gender-based violence screening data. *Journal of Interpersonal Violence*, 39(7–8), 1760–1784. <https://doi.org/10.1177/08862605231214594>
31. Saja, A. A., Teo, M., Goonetilleke, A., & Ziyath, A. M. (2018). An inclusive and adaptive framework for measuring social resilience to disasters. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 28, 862–873. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2018.03.018>
32. Sarkar, A. K., & Dāsagupta, S. (2024). *Understanding women's empowerment in South Asia: Perspectives on entitlements and violations*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-981-16-7538-6>

33. Srinivas, N. (2022). *Against NGOs: A critical perspective on civil society, management, and development*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108885843>
34. UN Women. (2023). Report on the impact of the war in Ukraine on women and girls: January–June 2023. URL: https://ukraine.unwomen.org/sites/default/files/2023-09/jan-jun_2023_un_women_report_04.09.2023.pdf
35. UN Women / UNFPA. (2022). Regional guidance on working with perpetrators of domestic violence and early prevention: Eastern Partnership Region. URL: <https://eeeca.unfpa.org/en/publications/regional-guidance-working-perpetrators-domestic-violence-and-early-prevention-eastern>
36. UNICEF. (n.d.). Gender equality in humanitarian action: Action learning brief and checklist – Partnering with women- and girl-led organizations. URL: <https://www.unicef.org/documents/partnering-women-and-girl-led-organizations>
37. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. (2024). Ukraine humanitarian response. URL: <https://reports.unocha.org/en/country/ukraine/>
38. Van Wormer, K. S. (2010). *Working with female offenders: A gender-sensitive approach*. John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118265581>
39. Wulf, A., & Cziffra-Bergs, J. v. (2024). *Women's perspectives on the solution focused approach: International applications and interventions*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003430254>
40. Wolff, G. (2024). Promoting gender equality through localized development strategies: Leveraging identification. *Journal of International Humanitarian Action*, 9(1), 13–17. <https://doi.org/10.1186/s41018-024-00156-7>
41. OCHA Situation Report. (2024). Ukraine: Humanitarian Response and Funding Snapshot (January–November 2024). URL: <https://reliefweb.int/country/ukr?figures=all#key-figures>

42. UN Women. (2022). Gender equality in humanitarian action. URL: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/03/gender-equality-in-humanitarian-action>

ДОДАТКИ

Додаток А

Гайд напівструктурованого інтерв'ю для працівниць жіночих ГО

Поінформована згода

Вітаю! Мене звати Дарина Зборовець, я студентка 4 року навчання Національного університету «Києво-Могилянська академія» за спеціальністю «Соціальна робота».

У рамках отримання бакалаврського ступеня я проводжу дослідження на тему «Діяльність жіночих громадських організацій в умовах гуманітарної кризи в Україні».

Ви потрапили у цю вибірку, оскільки ви є працівницею жіночої ГО. У рамках інтерв'ю, що займе до 60 хвилин, ми просимо вас відповісти на ряд запитань, що стосуються діяльності жіночих ГО, викликів їхньої діяльності та напрямів роботи які виникли у відповідь на гуманітарну кризу. Участь є добровільною, з вашого дозволу інформація що стосується діяльності ГО буде вказана. Результати дослідження будуть представлені в узагальненій формі, ваша посада та назва організації буде вказано з вашого дозволу для релевантності результатів дослідження. Участь у дослідженні не несе ризиків для вас чи вашої репутації. Ви можете не надавати відповіді на якісь із запитань, якщо вони будуть не комфортними для вас, або міститимуть інформацію, яку ви не хочете розголошувати. Також ви можете припинити участь у дослідженні у будь-який момент.

З вашого дозволу інтерв'ю буде записане на відеозапис у зумі для більш якісного аналізу та транскрибування. Право доступу до записів та транскриптів матиме дослідник та науковий керівник.

Проведення цього дослідження не фінансується жодними донорами чи замовниками.

Дякую вам за згоду взяти участь у дослідженні. За вашим бажанням, у червні 2025 року ми надішлемо вам результати цього дослідження. Для цього залишаємо контакти нижче. У разі, якщо ви відчуваєте потребу звернутися до наукового керівника даного дослідження, його контакти також вказані нижче.

Контактна інформація дослідника:

Дарина Зборовець, тел.: +380682917377
daryna.zborovets@ukma.edu.ua

Контактна інформація наукового керівника:

Ростовська Тетяна Вячеславівна
t.rostovska@ukma.edu.ua

ПІБ учасника _____

Підпис* _____

*Підписуючи цей документ я даю згоду на участь у дослідженні із зазначенням назви ГО та посади під час підготовки результатів дослідження, а також даю згоду на відео запис інтерв'ю в ZOOM.

Вступна частина:

Інтерв'юєрка вітається, уточнює як можна звертатися до людини та ще раз пояснює моменти щодо конфіденційності та запису інтерв'ю, повідомляє часові рамки інтерв'ю та деталі теми і розпочинає.

БЛОК 1. Соціально-демографічні характеристики

(інтерв'юерка вписує відповіді в бланк)

- 1.1 Як я можу до вас звертатися?
- 1.2 Який ваш вік?
- 1.3 Яка у вас освіта?
- 1.4 Як давно ви працюєте в громадському секторі?
- 1.5 В якій організації ви працюєте наразі та скільки років?
- 1.6 Яка ваша поточна посада та основні функціональні обов'язки?
- 1.7 В якому регіоні ви зараз працюєте?

БЛОК 2. Діяльність організації в умовах гуманітарної кризи

- 2.1 Розкажіть, яка основна мета діяльності вашої організації?
- 2.2 Як змінилась діяльність вашої організації після початку гуманітарної кризи?
  - Як ви адаптували свою діяльність для підтримки постраждалих?
  - Чи були якісь нові проєкти або ініціативи, які організація впровадила в цей період?
- 2.3 З якими основними викликами ви зіштовхнулися після початку повномасштабного вторгнення?
- 2.4 Якими є основні категорії бенефіціарів, з якими ви працюєте під час кризи?
- 2.5 Які ресурси (матеріальні, людські, фінансові) вам найбільше потрібні для продовження вашої роботи під час кризи?
  - Чи отримуєте ви достатню підтримку від держави та міжнародних донорів?
- 2.4 Чи доводилося вам змінювати підходи до роботи через нові виклики?

БЛОК 3: Вплив феміністичних цінностей на роботу організації

- 3.1 Яке місце у вашій організації займають феміністичні цінності?
- 3.2 Як вони впливають на стратегії і напрями діяльності?
- 3.5 Які аспекти феміністичних цінностей є найбільш важливими у вашій роботі?

- Чи використовуєте ви ці концепції у формуванні вашої політики або підходів до надання допомоги?

Завершення:

Дякуємо за ваш час і готовність поділитися досвідом. Ваша участь важлива для нашого дослідження! Якщо у вас виникнуть запитання, ви можете поставити їх зараз або зв'язатися зі мною за вказаними контактами.